

Tünzalə Akif qızı Əzizova,
F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının elmi katibi
tunzalenasibova@gmail.com

AZƏRBAYCAN XALQININ ÜMUMMİLLİ LİDERİ HEYDƏR ƏLİYEV

Xülasə: *Müstəsna xidmətləri, böyük diqqət və qayğısı ilə əbədiyaşarlıq qazanmış ümummilli lider Heydər Əliyevin mənalı ömür yolu, zəngin və çoxşaxəli irsi onun Azərbaycan mədəniyyətinin, ədəbiyyatının, kitab və kitabxanalarının inkişafındakı xidmətlərini xüsusi vurğulamışdır.*

Açar sözlər: *Ümummilli lider Heydər Əliyev, Azərbaycan, mədəniyyət, kitab, kitabxana.*

Əsl vətəndaş, tarixi şəxsiyyət və ümummilli lider, görkəmli siyasi və dövlət xadimi Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqının tarixi taleyində oynadığı rol misilsizdir. Türk dünyasının fəxri olan ulu öndər Heydər Əliyev nəinki Azərbaycanın, eləcə də dünyanın görkəmli və dahi şəxsiyyətlərindən biri kimi ehtiramla xatırlanır. Zaman ötdükcə, illər keçdikcə bir çox meyarlar, prinsiplər dəyişir, ancaq obyektiv tarixi meyillərin və həqiqətin meyarı isə dəyişməz qalır. Odur ki, Azərbaycan xalqının ümummilli lideri, dərin zəkası, siyasi dühası, rəhbərlik etmək istedadı, uzaqgörənliyi və nüfuzu ilə bütün dünyanı heyran qoymuş, Azərbaycanın müasir simasının müəyyənləşdirilməsində mühüm rol oynamışdır.

Azərbaycanda müasir demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət quruculuğu, vətəndaş cəmiyyətinin təşəkkülü, milli-mənəvi dəyərlərə qayıdış və elmin, təhsilin, mədəniyyətin inkişafı, ölkəmizin əsas qanunu olan Konstitusiyanın qəbul edilməsi, hüquq normalarının və qanunvericilik bazasının beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması, müasir idarəetmə üsullarının bərqərar olması və müvafiq dövlət qurumlarının formalaşdırılması məhz Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə gerçəkləşən genişmiqyaslı quruculuq proqramının tərkib hissələridir. Bu uğurlar paytaxtımızın daim yeniləşən görkəmində, şəhər və rayonlarımızın sürətlə modernləşməsində, iqtisadiyyat və elmdə, təhsil, mədəniyyət və səhiyyədə, eləcə də ictimai-siyasi həyatımızda öz əksini tapmışdır.

Azərbaycan tarixinin bütöv bir dövrü Heydər Əliyevin şərəfli adı və möhtəşəm fəaliyyəti ilə bağlıdır. Onun Azərbaycana rəhbərliyi dövründə ölkəmiz bütün sahələrdə böyük inkişaf yolu keçib. O, bütün həyatını ölkəmizin yüksəlişinə və insanların xoşbəxtliyinə həsr etmişdir.

Ulu öndər hər zaman bu fikri səsləndirirdi: “Azərbaycan dinindən, irqindən, milli mənsubiyyətindən asılı olmayaraq hər bir azərbaycanlının vətənidir”. Bu sözlər Heydər Əliyevin nə qədər tolerant bir şəxsiyyət olmasından xəbər verirdi.

Hər sahədə olduğu kimi Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafına və milli-mənəvi dəyərlərimizin mühafizə olunaraq gələcək nəsillərə çatdırılmasına böyük diqqət və qayğı ilə yanaşan ulu öndərimiz Heydər Əliyev kitaba və kitabxanaya da həmişə böyük dəyər vermişdir.

Kitabı mənəvi zənginliyin və elmlərə yiyələnməyin mühüm açarı hesab edən Ulu öndər daima gəncləri və ətrafındakı insanları mütaliə etməyə, kitablə həmsöhbət olmağa dəvət etmiş, həyatda kamil insan kimi yetişməyin, zəngin biliklərə yiyələnməyin yeganə yolunun mütaliədən keçdiyini söyləmişdir.

Ulu öndər M. F. Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasında 3 iyun 1995-ci ildə “Vətənə, Dövlətə, Xalqa Sədaqət Andı” miniatür kitabının təqdimat sərgisində çıxış edərkən qeyd edirdi: “Kitab nəşri hər bir ölkənin, xalqın mədəniyyətində, ümumiyyətlə mənəvi, ictimai həyatında çox görkəmli yer tutur. Hər birimiz ilk növbədə ancaq kitab vasitəsilə təhsil, elm almışıq, həyatda yaşamağa, fəaliyyət göstərməyə hazırlaşmışıq. Ona görə də hər birimiz kitablara borcluyuq. Həm kitabləri yazıb-yaratmaq, həm də onları nəşr etmək əsas vəzifələrimizdən biridir. Bunun üçün mümkün olan bütün tədbirləri görməliyik. Mən respublikanın prezidenti kimi bunu əsas vəzifələrimdən biri sayıram”. Məhz buna görə də Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illəri mədəniyyətimizin tarixində yeni intibah dövrü adlandırmaq olar.

Müstəqilliyimizin ilk illərində kitabxanaların normal yaşayıb fəaliyyət göstərməsi üçün normativ-hüquqi bazanın formalaşdırılması, genişmiqyaslı özəlləşdirmə proqramı çərçivəsində kitabxanaların binalarının zəbt olunması və qiymətli kitab fondlarının məhv olmaq təhlükəsindən xilas edilməsi kimi taleyüklü məsələlərin həllində Heydər Əliyevin xüsusi xidmətləri vardır.

XX əsrin 90-cı illərində “Kitabxana işi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun və bu qanuna müvafiq normativ-hüquqi aktların qəbul edilməsi məhz Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olmuş və bilavasitə onun rəhbərliyi altında həyata keçirilmişdir. “Kitabxana işi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa kitabxanaların əmlakının, fondlarının və statusunun, xüsusilə onların sovet dövründə yerləşdikləri binalarının mühafizəsi məqsədilə bir sıra maddələrin daxil edilməsi məhz Azərbaycana rəhbərlik etdiyi bütün dövrlərdə kitaba və kitabxanaya böyük dəyər verən ulu öndər Heydər Əliyevin göstərişi və tövsiyələri əsasında həyata keçirilmişdir. Çox təəssüflər olsun ki, 1990-cı illərin əvvəllərindəki Milli Məclisdə bir sıra deletant və millət vəkillərinin təkidi ilə həmin qanun layihəsində kitabxanaların əmlakının mühafizəsi məqsədilə nəzərdə tutulan maddələrin çıxarılmasına da nail olunmuşdu və

qanunun qəbulundan dərhal sonra Bakıda və digər şəhər və rayonlarda mədəniyyət ocaqlarına, onların sovet dövründə guya qanunsuz yerləşdikləri binalarına hücumlar edilmişdi. Hətta bir sıra rayon kitabxanalarının qiymətli kitab fondlarını küçələrə tökmək xülyası ilə yaşayanlar da peyda olmuşdular. O vaxtlar qəbul olunan “Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi haqqında” qanunu əllərində şirma kimi tutanlar kitabxanalara, muzeylərə və digər mədəniyyət ocaqlarına hücumlara başlamışdılar. Belə təhlükəli anda 1998-ci ilin sonunda məhz Ulu öndərin göstərişi ilə ayrıca özəlləşdirilməsi qadağan olunan obyektlərin siyahısı təsdiq olundu ki, bu obyektlərin də 85 faizini mədəniyyət müəssisələri təşkil edirdi. Ulu öndərin bu çox ciddi fərmanı ilə mədəniyyət müəssisələrinin, xüsusilə də kitabxanaların “hərraca qoyulması”nın qarşısı alındı, qiymətli kitab fondlarının dağıdılması hallarına son qoyuldu. 1998-2000-ci illərdə Heydər Əliyevin ciddi tapşırığı ilə Nazirlər Kabineti Milli Kitabxananın və sahəvi elmi kitabxanaların, rayon və şəhər kitabxanalarının statusu və əsasnamələrinin təsdiqi, fondlarının uçotu və mühafizəsi haqqında qərarlar qəbul etdi. Bütün bunları mədəniyyətimizə, milli-mənəvi dəyərlərimizə, kitaba və kitabxanaya yüksək dəyər verən müdrik şəxsiyyət həyata keçirə bilirdi. Bu da Heydər Əliyevin yüksək elmi, mədəni və intellektual səviyyəsi ilə, bəşəri xarakter daşıyan hadisələri düzgün qiymətləndirə bilmək istedadı ilə şərtləşir. İftixar hissi ilə demək olar ki, Heydər Əliyev respublikaya rəhbərlik etdiyi dövrdə böyük təşkilatçılıq, nəhəng quruculuq işləri ilə yanaşı, zəngin elmi-nəzəri, mənəvi bir irs yaratmış, öz çıxışlarında hər zaman yazıçı və şairlərimizin, alimlərimizin, mədəniyyət xadimlərimizin böyük potensiala malik olduğunu bildirmiş, Azərbaycan xalqının təhsillənməsində, biliklənməsində, elm və mədəniyyətimizin, mənəviyyatımızın inkişafında böyük rolu olduğunu bildirmişdir. Xalqımızın mənəvi sərvəti olan bu zəngin irsi araşdırdıqca dahi şəxsiyyətin öz xalqına qırılmaz tellərlə bağlı olduğu, onu ürəkdən sevdidi, Azərbaycanın inkişafı və tərəqqisi naminə böyük işlər gördüyü, bütün varlığını, həyatını Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsinə həsr etdiyi göz önünə gəlir.

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin hərtərəfli inkişafı yolunda əvəzsiz tarixi xidmətlərini nəzərə alaraq, milli dövlətçilik ideyasının bərqərar olması və ölkəmizin beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artması naminə misilsiz töhfələr vermiş Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev xalqımızın qəlbində əbədiyaşarlıq qazanmışdır. Milyonların ürəyindən gələn bu sözlər ona ümumxalq məhəbbətinin ifadəsi oldu: “Nə qədər ki, müstəqil Azərbaycan dövləti var, Azərbaycan xalqı var Heydər Əliyev ürəklərdə yaşayacaqdır”.

Ədəbiyyat

1. Xələfov, A. Heydər Əliyev və Azərbaycanca kitabxana işi /Abuzər Xələfov; elmi məsləhətçi S.Y.Məmmədaliyeva; elmi red. T.X.Musayeva; red. K.İ.Aslan, L.A.Məmmədova.- Bakı: Azər nəşr, 2006.- 312 s.
2. Xələfov, A. Heydər Əliyev və Azərbaycanca kitabxana quruculuğu /Abuzər Xələfov //Respublika.- 2008.- 8 aprel.- S.3-4.
3. Kitabxanalarda Heydər Əliyev irsinin və azərbaycançılıq ideyasının təbliği: Respublikanın kütləvi və ixtisaslaşdırılmış kitabxanaları, Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sistemləri üçün metodik tövsiyələr /Azərb. Resp. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Azərb. Milli Kitabxanası; tərt. N.Alısova; ixtisas red. və burax. məs. K.M.Tahirov; red. G.Səfəraliyeva.- Bakı: [M.F.Axundov ad. Milli Kitabxana], 2013.- 59, [1] s.
4. Tahirov, K. Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycanda kitabxana quruculuğunun banisidir /Kərim Tahirov //525-ci qəzet.- 2021.- 9 may.

Heydar Aliyev, the national leader of the Azerbaijani people

Summary: *The meaningful life path, rich and diverse heritage of national leader Heydar Aliyev, who won eternal life with his exceptional services, great attention and care, specially emphasized his services in the development of Azerbaijani culture, literature, books and libraries.*

Key words: *National leader Heydar Aliyev, Azerbaijan, culture, book, library.*

Гейдар Алиев, общенациональный лидер азербайджанского народа

Резюме: *Осмысленный жизненный путь, богатое и разнообразное наследие общенационального лидера Гейдара Алиева, завоевавшего вечную жизнь своими исключительными заслугами, с его большим вниманием и заботой подчеркнули его заслуги перед развитием азербайджанской культуры, литературы, книг и библиотек.*

Ключевые слова: *Общенациональный лидер Гейдар Алиев, Азербайджан, культура, книга, библиотека.*